

Sandu Frunza és Michael S. Jones, szerk., *Education and cultural diversity* (Cluj-Napoca: Provopress, 2006)

2006-ban került megrendezésre a „Multicultural Education in the CEE Region, the NIS and Central Asia” (Multikulturális oktatás a középkelet-európai, a közép-ázsiai, valamint a szovjet utódállamok régiójában) elnevezésű konferencia a SACRI program (Society for the Research of Religions and Ideologies) keretében. A résztvevők a régió országaiból kerültek ki: Romániából, Lengyelországból, Libanonból, Moldvából, Üzbegisztánból, Kirgizisztánból, Ukrajnából, Macedóniából, Szerbia és Montenegróból, Bulgáriából és Magyarországról érkeztek az előadók. Valamint térségen kívüli országból érkezett Michael S. Jones adjunktus, a virginiai Liberty University képviselőjében. Fontos kiemelni, hogy főiskolai és egyetemi oktatók mellett nagy számban találhatóak az előadók között újságírók, politikai pártok és más független szervezetek képviselői. A résztvevők sokszínűsége nem véletlen, hiszen a konferencia célja az volt, hogy teret nyújtson az együttműködés kialakulásának a különböző területek képviselői között. A párbeszéd kialakulása

nélkülözhetetlen a multikulturális oktatás hatékony fejlesztéséhez.

A konferencia egy megkezdett tevékenység folytatása. A SACRI szervezésében 2005-ben került megrendezésre „The Challenges of Multikulturalism in Central and Eastern Europe” (A multikulturalizmus kihívásai Középkelet-Európában) konferencia, melynek célja szintén az együttműködés kialakítása volt az érintett területek képviselői között. Mindkét workshopon elhangzott előadások egy-egy konferenciakötetben, nyomtatásban is olvashatóak. A program figyelemreméltó eredményeket ért el, a résztvevők lényeges szempontokat fogalmaztak meg a további cselekvési tervekkel és stratégiákkal kapcsolatban. A többség hangsúlyozta, hogy szükség van a téma további feldolgozására és részletesebb irányelvek megfogalmazására. További konferenciák rendezésével lehetne biztosítani a megkezdett munka folytatását, a célkitűzések különböző szinteken való behatárolását és megvalósítását.

Ezen célkitűzések eredményeként jött létre a „Multicultural Education in the CEE Region, the NIS and Central Asia” konferencia, mely a problémák egyik legfontosabb összetevőjével, az oktatással foglalkozik. Az előadások

a multikulturális nevelés és oktatás különböző témaköreit dolgozzák fel egyes országokon belül. A vizsgálatok nemcsak témájukban, hanem a módszerek és a hozzáállás tekintetében is változatosságot mutattak. Az egyik legfontosabb cselekvési területként a felsőoktatást jelölték meg. Az egyetemi tananyagot és a megjelenő sokszínűség által létrejött kihívásokat több előadó is vizsgálta. A problémákat és a feladatokat etnikai és kisebbségi szempontból is láttatták. Nemcsak az oktatás területén fogalmazták meg a paradigmaváltás szükségességét, hanem az adminisztrációban és állami szinten is hangsúlyozták fontosságát. Témakörök közé tartozott a vallás és identitás kapcsolata, a különböző vallások egymás mellett való élése, és ennek problémái az oktatás és a multikulturalitás szempontjából. A migráció és a társadalmi helyzet is szerepel a témák között, a kulturális hagyományok, és azok megjelenési formái szintén a vizsgálatok tárgyát képezték. A média közvetítő eszközként való használata sem maradhatott ki, hiszen alkalmas lehet a multikulturalitás terjesztésére, akár határokon is átívelve. A roma népesség problémái, valamint az afrikai és amerikai modell is bemutatása került. Előadás foglalkozott a multikulturális város lehetőségeivel, illetve lehetséges modellek kialakításával és elutasításával. Véleményem szerint a régióban jelenlévő nagyszámú roma népességgel nem foglalkoztak az előadások kellő figyelemmel. Hiszen Magyarországon is a multikulturális oktatás egyik legnagyobb kihívását jelenti a legnagyobb

számú kisebbség. A nézőpontok és észrevételek feltárásán kívül azonban mindegyik tanulmány törekszik az összefüggések megfogalmazására, konzekvenciák levonására, hogy ezáltal is gyakorlati eredményeket érjenek el.

Magyarországról két előadó érkezett: Kende Anna „The Challenges of Introducing Multiculturalism to Students of Psychology” (A multikulturalizmus bevezetésének kihívásai a pszichológia szakos hallgatók körében) címmel tartott tudományos előadást, melyben a multikulturalizmus létjogosultsága mellett érvel a pszichológia tudományán belül. Felhívja a figyelmet, hogy bizonyos témakörök, többek között a gender, a nemiség, a gyermekfejlődés, kultúra és személyiség vizsgálata társadalom- és egyben természettudományi szempontból is megközelíthető. Ezek értelmezéséhez azonban nem kapnak megfelelő keretet a pszichológia szakos diákok. Az előadó a probléma feltárását a tanterv értékelése és a diákok kérdésekre adott válaszai alapján kezdte meg. Célja az attitűdök feltárása a kisebbségi csoportokkal és a gender témakörével kapcsolatban.

Kereszty Orsolya „Gender and Ethnicity as Multicultural Issues in Hungarian Academia” (Gender és etnicitás multikulturális megközelítésként a magyar egyetemeken) című előadásában a magyarországi történelemoktatás kihívásaira hívja fel a figyelmet. Kifejti, hogy a 2004-es európai uniós csatlakozás új hozzáállás és irányvonal kialakítását teszi szükségessé a történelemtanárok számára, hiszen nélkülözhetetlenné vált az európai kultúrába való beillesz-

kedés és párbeszéd kialakítása a világ-, az európai, a regionális és nemzeti történelmi tudat között. Valamint foglalkozik a gender- és a kisebbségi történelem megjelenítési, illetve beillesztési lehetőségeivel a történelemtanításba. Hangsúlyt fektet a tanárok előkészítő képzésére és ezen képzés fejlesztésére.

A SACRI program célkitűzése, hogy összefogja a témához közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó kezdeményezéseket, valamint támogassa a témában folytatott kutatásokat. Ezzel elérhetővé válna a kutatási tapasztalatok és eredmények gyakorlatban való hasznosítása. A projekt közeljövőre vonatkozó céljai a közvélekedés és közfelfogás alakítása, a tolerancia előtérbe helyezése, valamint megteremteni azt a hálózatot, amely biztosítja az együttműködést a kutatók, a politikusok, a média és a témában érintett minden szakember között. Így egy valóban aktív szervezet létrehozni, mely közpolitikai téren is eredményes. Szükséges egy regionális interdiszciplináris hálózat létrehozása, így jöhet létre az együttműködés az oktatásban résztvevők és az egyéb szakemberek között. Ez lehetőséget ad a konzultációra, tanácsok, illetve javaslatok tételére akár az érdeklődők számára is.

A konferencia egy valóban iránymutató kezdeményezés lehet, akár a magyarországi szakemberek számára is. Nemcsak az együttműködést valószínűsíti meg a különböző területeken tevékenykedő illetékesek között, hanem gyakorlati jelentősége van az oktatás és a politika területén is.

PÁLFI MELINDA

Koncz József, *A Marosvásárhelyi Evang. Reform. Kollégium története, 1557–1895.* (Marosvásárhely: Mentor, 2006)

Mindig öröm üdvözölni az olyan kiadói vállalkozásokat, melyek régi, fontos és értékes, ám méltatlanul a feledés homályára ítélt művek feltámasztására, közkinccsá tételére törekednek. Egy ilyen kiadására vállalkozott a marosvásárhelyi Mentor Kiadó, valamint Dóczy Örs és Vida Erika szerkesztők, amikor a kiváló marosvásárhelyi tudós tanár, művelődéstörténész, Koncz József iskolatörténetét több mint százéves tetszhalálából feltámasztották, s ismét a nagyközönség kezébe adták a kiváló munkát. A monumentális iskolatörténeti monográfia a marosvásárhelyi református kollégium történetének háromszáznegyven évét dolgozza fel a kezdetektől, a 16. század közepétől 1895-ig. Az átfogó, alapos munkát a kollégium egykori tanára állította össze. A Marosvásárhelyi Evang. Reform. Kollégium története (1557–1895) kétszer adott hatalmas feladatot alkotóinak: először a 19. században Koncz Józsefnek, aki hosszú évek gondos kutatómunkájával gyűjtögette szorgalmasan a nagy múltú intézmény históriájára vonatkozó legapróbb adatokat is, majd a kitaró és alapos szerkesztőknek, a már említett Dóczy Örsnek és Vida Erikának, akik a szöveget átdolgozták, ahhoz mutatókat állítottak össze. Illendő és szükséges is, hogy Koncz József-ről (1829–1906), aki ezt a hihetetlenül részletes és adatgazdag dokumentumkötetet fáradhatatlan munkával össze-